ఎటు చూస్తే అటు చీకటి

ఆలగోలు పాలగోలుగా ఉంది ఇల్లంతా. చుట్టపక్కాలతో నిండి కిటకిట లాడుతూంది. అప్పుడే నాలుగ్గంటల బండిలో దిగిన సుందరరాజమ్మ 'అయ్యో నా కూతురా...' అని అంటూ కూలిపోయి యేడువసాగింది.

అరుగు కానించివున్న 'రాజమ్మ' శవాని కప్పుడే పినమామగారు బుచ్చిరామయ్య దగ్గర ఉండి స్నానం చేయిస్తున్నారు.

బురదలో దేకుతూ, కడుపు బాదుకుంటూ సుందర రాజమ్మ 'కూతురా! కూతురా!' అని వాపోతూండగా శవస్నానాదికాల్ని కొద్ది సేపు ఆపించవలసి వచ్చింది.

అరుగుమీద మూలను నులకమంచంమీద ముఖం కప్పుకుని 'తారకం' సొమ్మసిల్లినట్టు పడిపోయాడు. అతనికీ అత్తగారు రావటంకానీ, ఈ జరుగుతున్న తతంగంకానీ, ఏదీ తెలిసినట్టు లేదు. నులకమంచం మీదికి ఎండ తీక్షణంగా వచ్చి కసిచీతో బాదినట్లు బాదుతోంది తారకాన్ని.

బుచ్చిరామయ్యగారు ప్రొద్దుపోతూండడాన్ని గమనిస్తూ 'అమ్మా! రాజమ్మకి జరగవలసిన చివరి పనులన్నీ శ్రద్ధతో కానిచ్చుకుందాం; ఆ హంస లేచిపోయినప్పుడు పిచ్చిదానా, ఇక ఈ కట్టె నీ రాజమ్మ ఎందుకవుతుందమ్మా? లే—మా అమ్మవు కదూ—నీకీ కడుపుకోత రాసివుంది' అని ఓదార్చుతూ, ఆవిడ్ని జబ్బ పుచ్చుకుని గుమ్మందాకా నడిపించుకు వెళ్ళటం అట్లా ఆవిడ మూడుమాట్లు రాజమ్మకి స్నానాదికాలు పూర్తిగానివ్వకుండా అడ్డుపడ్డం జరిగాక, ఆయన మళ్ళీ అన్నారు—

'చూడు చెల్లెమ్మా, చూడు. ఆ దిక్కుమాలినవాడు తారకం. ఎట్లా ఎండలో మాడిపోతున్నాడో, వాడ్ని కాస్త సముదాయించు' అంటూ దృష్టి మళ్ళించ యత్నించారు. ఈ మాటలు విన్న ప్రసూన అటువైపు దైన్యంగా చూసింది.

"నా కన్నకడుపు కోసుకుపోయాక నా కింకెవరు కావాలర్రో—నా తల్లిని పొట్ట పెట్టుకున్నాక నా కింకెవరు కావాలర్రో! లోకంలో ఇంత మంది ఉండగా నా కూతురే కావాల్సొచ్చిందిరా దేముడా! నా కడుపు కాల్చేశావురో-దేముడా! అంటూ రాగయుక్తంగా అవిడ తల, కడుపు, రొమ్ములు, బాదుకుంటూ ముఖమంతా వికృతం చేసుకుని నేలమీద దొర్లుతూ ఏడువసాగింది. 'ఊరుకో, ఊరుకో' అని ఎవరో ఒకరు అంటూనే ఉన్నారు. ప్రక్కన కూర్చుని, అరవిచ్చిన తెల్ల కలువరేకుల కొసలనుండి క్రిందకు దిగజారుతూండగా, 'అక్కయ్యా!' అంటూ సన్నగా మూలుగుతూ, ఏడుస్తున్న దేవకన్యలాగున్న 'ప్రసూన' మధ్య మధ్య తల్లియొక్క జారిపోయిన పవిటను పైకి లాగి సర్దుతోంది.

బుచ్చిరామయ్య ఒక ప్రక్కన ఏడిచేవాళ్ళను సముదాయించుకుంటూ పైపనులు వాళ్ళకూ వీళ్ళకూ పురమాయిస్తున్నాడు. మధ్య మధ్యన చిన్న చిన్న కేకలు కూడా వినవస్తున్నాయి.

రాజమ్మకి స్నానం పూర్తయింది. పాపిట చెరిగిపోయి జుట్టు పాయలు పాయలుగా నీళ్లోడుతూ ముఖంమీద పడుతుండగా, వ్రాలిపోతూన్న ముఖాన్ని అరచేత్తో అరుగెక్కి త్రొక్కిపట్టి, గడప ప్రక్కన ఉంచుతూ బుచ్చిరామయ్య 'నాన్నా! కాస్సేపు ఇక్కడ నిల్చో—నీ రాజమ్మ వెళ్ళిపోతోంది. దగ్గర నుంచోవూ, లే!' అని 'ప్రసూన' నుద్దేశించి 'వాడ్ని లేపమ్మా, చూసుకుంటాడు' అని అరుగుమీద నులక మంచంలోని తారకాన్ని పిలిపించటం కోసం కుడిచేతిలోని రాజమ్మ శిరస్సును ఎడమచేతిలోనికి మార్చుకుని కుడిచేత్తో ముఖంమీద చెమటను మీటి విదిపాడు

మాసినగడ్డం నలిగిన ముఖం నిద్రలేని కళ్ళతో పైకి ఎగ్గట్టిన పంచెతో ఎండలో నిల్చొన్న బుచ్చిరామయ్య, అతడి చేతిలో పీచురేగిన జుట్టుతో ఒకవాలిపోతూ మూతలుపడ్డ కళ్ళతో నల్లబడిపోయి తడిసి ముద్దగట్టిన రాజమ్మ శవం-ఈ దృశ్యాన్ని మంచంమీంచి లేవబోతూ చూసిన తారకం 'బాబోయ్' అని పెద్ద కేకేసి భళ్ళున వెనక్కి తిరిగి పడ్డాడు నులక నుక్కిలో. ఇద్దరు ముగ్గురటు పరిగెత్తారు.

చిన్న అరుగుమీద చూరు నీడపడి తారకాన్ని కప్పింది. దిగువను తల్లి ప్రక్కను 'అక్కా' అంటూ దుఃఖిస్తూన్న 'ప్రసూన' ధైర్యంచేసి బావ వైపుకు చూడలేకపోయింది.

బ్రాహ్మణులొచ్చారు. అవతల శవానికి తంతు పూర్తవుతోంది. బుచ్చిరామయ్య మళ్ళీ ఆదేశించాడు. ఎవరైనా వెళ్ళి రాజమ్మ బిడ్డను తీసుకు రండర్రా అని. "ఎక్కడుంది? ఎక్కడుంది?" అన్నారెవరో అక్కడున్న మనుష్యుల్లో ఒకరిద్దరు.

బుచ్చిరామయ్య ప్రసూన కేసి చూస్తూ "పక్కవాళ్ళింట్లో దాసీది వొళ్లో పెట్టుకుని కూర్చుంది. ఎవరైనా త్వరగా వెళ్ళాలి."

ప్రసూన లేచి విసురుగా దొడ్డి గుమ్మం దగ్గర నిల్చొని తొంగి చూసింది. పసిపిల్ల దాసీదాని గుడ్డల్ని పీకుతూ ఒక చేత్తో దాని మెళ్ళోని ఎర్రటి పూసల్ని అందుకుని వాటిని నోట్లో పెట్టుకోనటానికి యత్నిస్తుండగా 'ప్రసూన' ఆ పిల్లని చేతుల్లోకి తీసుకుని గిరుక్కున వెనక్కు మళ్ళింది. ఆ మళ్లటం ఎట్లా మళ్ళిందో, ఆ బిడ్డకేసి ఎట్లా చూసిందో, ఆ పక్కగుమ్మం నుంచి రాజమ్మ శవం ఉన్న చోటువరకూ ఎట్లా నడిచిందో ఆ నడకను ఆ దృష్టిని అప్పటి ఆమె మనస్సును సహజంగా వర్ణించటానికి మాటలు చాలవు.

ప్రసూన చంటిబిడ్డ నెత్తుకుని వచ్చేసరికి బుచ్చిరామయ్యగారు 'తారకాన్ని' లేవదీస్తున్నారు.

చెరువులోంచి గట్టుకు పెరికి పారేసిన తామరపూరేకులా వాడి, వడిలిపోయి వడదెబ్బ తిన్నట్లుం దతని ముఖం.

ఎవరో ఒకరొక్కరే మెట్లెక్కి వస్తున్నారు. వచ్చి కాస్సేపు తారకాన్ని చూసి పల్కరించి శవాన్ని దీక్షగా చూసి 'ప్చ్' మని పెదవి విరిచి 'వాలాయితీ' తీర్చుకొని పోతున్నారు.

అట్లా పోతూన్న వాళ్ళలో కొంతమంది 'సుందర రాజమ్మ' ఏడుపు విన్నాక శవానికి ఏడుపు కొరత తీరిందని తృప్తిపడ్డారు. ఎందుకంటే యీ తల్లి రాకముందు నిశ్శబ్దంగా ఏమీ జరగనట్లే ఉంది ఆ ఇల్లు. తారకం రాజమ్మ వొంట్లోంచి హంస లేచిపోయిందనగానే సొమ్మసిల్లినట్లు మంచాన పడ్డాడు. అంతవరకూ ఆ తల్లి మంచం ప్రక్కన ఉయ్యాలలో ఉన్న పసిపిల్ల నెవరో దూరంగా తీసుకెళ్లారు.

తారకం ఏడవలేదనటానికి వీల్లేదు. రాజమ్మలో కొనవూపిరి ఉన్నంత వరకూ అతను వైద్యుడి కాళ్ళదగ్గర తలకాయ బాదుకుని బ్రతికించమనీ

భార్యా భిక్షపెట్టమనీ అనేక విధాల ప్రార్థేయపడుతూనే ఉన్నాడు. 'బాబయ్యా' అంటూ బుచ్చిరామయ్య పాదాలను కన్నీటితో తడిపి వదల కుండా నేలమీద దొర్లినప్పుడు - చావు తెలివిలో రాజమ్మ చూపులిటే నిగుడ్చి ఉన్నై. ఆ చూపుల్లో ఎంత తృప్తి—తనకోసం - ఇంకొక్క నిము షంలో కట్టిగా మిగిలి తనకిక ఏమీలేని, పనికిరాని తనకోసం, కంటికీ మంటికీ ఏకధారగ నేలమీదపడి పొర్లే భర్తనే ఒక పురుషజీవి దుఃఖిస్తూండటాన్ని చూడగలిగిన తానెంత అదృష్టజీవిని—చాలు. ఇంతకంటే పెద్ద పెద్ద కోర్కెలు అనవసరం బహుశా ఇటువంటి తృప్తితోనే రాజమ్మ కన్ను మూసి ఉండాలి.

రాజీ! నా రాజీ-చూడు బాబయ్యా! నే నెట్లా బ్రతికేది బాబయ్యా! ఇంకేమీ అడగను - ఇదొక్కటే నా కోర్కె—నా రాజిని బ్రతికించు. ఎవ్వరూ బ్రతికించలేరా ? ఓ జోలి బుజాన్నేసుకుని యిల్లిల్లూ ముష్టెత్తుకు నేనా బ్రతుకుతాం ఎవ్వరికీ అపకారం చెయ్యమని చెప్పు బాబయ్యా దేము డికి. అంటూ తారకం పిచ్చివాడిలా ఏడ్వటం మొదలుపెట్టాడు.

బుచ్చిరామయ్య ఉత్తరీయంతో కళ్ళొత్తుకున్నాడు. దూరాన్నుంచి విన్న ఒకరిద్దరు 'మృత్యు వెరగని యింట్లోంచి తెమ్మన్న గుప్పెడు ఆవాల కథ'ను జ్ఞాపకానికి తెచ్చుకున్నారు.

సర్వాంతర్యామి చిన్ననవ్వునవ్వి వుంటాడు. ఎవరో అనుకుంటు న్నారు; ఎంత సేపు ఏడ్చినా మగవాడి ఏడుపు ఏ వేడుపు-ర్తికి కట్టదు. చూడు ఆతల్లొకర్తె ఎంతబాగా ఏడ్చిందో...అందుకే కన్నకడుపుండా లంటారు.'

కొందరు తారకం ఏడవకపోవటం, శవంమీదపడి నానా అల్లరీ చెయ్యకపోవటంవల్ల అతడికి విచారం లేదనీ-యీవాళ పెళ్ళాం చచ్చిదంటే మళ్ళీ రెండోనాటికి టింగురంగామంటూ పెళ్ళికొడుకేగా మగవాడు అంటూ ఏవో కూసుకున్నారు.

అతటిస్నేహితు లొకరిద్దరు మాత్రం దగ్గర కూర్చుని వళ్ళునిమురుతూ మధ్యమధ్య తెలివిరావటానికి నీళ్ళుజల్లుతూ అదీయిదీ అందిస్తున్నారు బుచ్చి రామయ్యను.

బ్రాహ్మలపనికూడా పూర్తయింది. రాజమ్మ ముఖానికిబొట్టు కాళ్ళకు పసుపుపూసి పూలుజల్లి పుంస్త్రీ పసుచుకు చెయ్యవలసినదంతా చేశారు.

సుందరరాజమ్మ తెలివితప్పి పడిపోయింది. ప్రసూన చెంగుముఖాన రుద్దుకుంటూ చేతిలో పసిపిల్లను రొమ్ముల కదుముకుంటూ 'అక్కా-' యని వలవలలాడింది.

బుచ్చిరామయ్య - అతని స్నేహితు లిద్దరూ కలిసి తారకాన్ని నడిపించుకొస్తున్నారు. గుమ్మంలో నిల్చున్న ప్రసూన దుఃఖమే యీ ఆకారం వహించిందా అన్నట్లున్న బావగార్ని చూడగానే పవిటచెరగు చుట్టి కెవ్వుమని వస్తూన్న కేక నదిమేలా నోట్లో కుక్కుకుంది. ఐనప్పటికీ ఆ సన్నటి కూత ఎల్లానో తారకం కర్ణపుటాలకు సోకి చప్పున మెడప్రక్కకు త్రిప్పాడు.

తారకం చేయి చాపగానే ప్రసూన బిడ్డను చేతిలో వుంచి ప్రక్కనున్న పాతగుడ్డను బిడ్డకుచుట్టుతూ బావగార్ని ఒక్కక్షణంసేపు చిన్న అరుగుమీద ఆపుచేసింది.

తరువాత తల్లి మృతహస్తాన్ని శిశువు శిరస్సుపై వుంచి, ఆ అభమూ శుభమూ ఎరగని పసిపిల్లచేత తల్లికొక చిన్నదండం పెట్టించి తిరిగి ప్రసూన కప్పగించేశారు.

తారకం కుంకం తీసుకుని రాజమ్మకు బొట్టుపెట్టి-పూలను హృదయం మీదవుంచి తిరిగి రాబోతూండగా బుచ్చి రామయ్య శవం పాదాలకేసి చూపించాడు.

తారకం రెండుచేతులతో రాజమ్మ పాదాలను స్పృశించి కళ్ళకద్దుకున్నాడు. బుచ్చిరామయ్య చూడకుండా ముఖం దించేసుకున్నాడు. ప్రసూనచంకలోని బుల్లిపాపాయికూడా తనవంతు మాతృఋణాన్ని చెల్లించే నిమిత్తమై పాలపీక నోట్లో వుంచినా మానకుండా క్యావుమంది.

తెలివితప్పిన సుందరరాజమ్మ కోలుకొంటూ రాజమ్మ సవారీ సిద్ధమవుతూండటాన్ని చూసి మళ్ళీ విరుచుకుపడింది.

తారకం దూరంగా అరుగుమూల రాతిగోడను బల్లిలా కరుచుకు నుంచొని తలకాయ ప్రక్కకుతిప్పి చంటిపిల్లవాడిలా ఏడుస్తున్నాడు.

ప్రసూన నిల్చోలేక కూర్చొని 'మమ్మెవ్వరి కప్పగించావే అక్కా... మేమెవరిని రాజమ్మా అని పిలవమే-ఈ బిడ్డకూడా నీ కక్కర్లేక పోయిందటే- అక్కయ్యా' అంటూ రాగాలు తీయ నారంభించింది.

TALLURI NAGESWARA RAO,
M. Com., LL. B.,
ITHANAGAR, :: TENALI.

రాజమ్మ పసుపుకుంకంతో లక్ష్మీదేవిలా వెళ్ళిపోయిందని ఆ వాడ కట్టు స్త్రీలంతా చెప్పుకోసాగారు. చాకళ్లు స్నానంచేయించినపీటా రాజమ్మ కప్పుకున్న దుప్పటీ తలక్రింద దిండ్లూ దులుపుకుని ఓమూల చేరుస్తున్నారు. గదిలో పిల్లి నిన్ననగా గ్లాసులో కలిపి పట్టుకుండా వుంచిన గ్లూకోజు నీళ్లు, సగం వొదిలిన బత్తాయి పండు తొనలను గుటకాయి స్వాహా చేస్తున్నది. దూరాన ఆకాశాన ఎర్రటి నిప్పుబంతిలా వెలుగుతూన్న సూర్యబింబం సైతం క్రమేణా అలుముకొస్తూన్న నల్లటిమేఘాల కెరయై కూర్చుంది.

* * * *

గోడని కర్చుకున్న తారకం అట్లా బల్లిలా, చిన్నపిల్లవాడిలా నుంచో టాన్ని, నుంచుని దుఃఖించటాన్ని చూచి సహించలేని కన్యాహస్తం అతడి అరచేతిని గోడమీంచి తనవైపుకు త్రిప్పుకుంటూ 'రా బావా! అంతా ఐపోయింది. అక్క వెళ్ళిపోయింది' అంటూ గుమ్మందాకా నడిపించుకు వెళ్ళింది. లోప లెక్కడో గదిలో వెలిగించిన దీపపుకాంతి గుమ్మందాటి చిన్న అరుగు దాటి మెట్లముందు ప్రసరించింది. ఆ కాంతి నాధారంగా చేసుకుని ప్రక్కకు తిరిగి చూచాడు. అక్కడ ఏమీలేదు. రాజమ్మ చేసిన స్నానమంతా వాహి కలుగా రోడ్డుమీదకు ప్రవహించినట్లు చారికలు చెబుతున్నై. తారకం తనలో గొణుక్కున్నాడు. 'ఏమీలేదు. ఇక్కడేమీలేదు' అని. ప్రసూన పరధ్యాసలో అతని హస్తాన్ని ఏమరపాటుగా వదిలి ఒకకాలు గడపమీద వేరొకటి గట్టుమీదవుంచి రెండు క్షణాలు ఆగి, గుర్తుకొచ్చి వెనక్కి తిరిగి చూసింది.

తారకం రాజమ్మ స్నానంచేసినచోటు దగ్గర యింకా ఆ ప్రక్కా యీ ప్రక్కా పడివున్న దర్భలూ తాటాకు పీలికలూ చెత్తచెదారమూ చేత్తో వెదుకుతున్నాడు.

ప్రసూన గడపదగ్గరే నిలబడిపోయింది. ఆ అమ్మాయినీడ బాగా పొడుగ్గావుండి గుమ్మందాటి తారకం తిరుగాడుతూన్న చోటువరకూ పడింది.

తారకం వొంగుని వెదుకుతూన్నట్లుండిన నీడకూడ ప్రసూన నీడ వరకూ వచ్చి ఆగింది.

ఈ రెండు నీడలూ మట్లాడుకోసాగినై.

“ఏం పోయింది అలా వెతుకుతున్నావు?” అంది ప్రసూన నీడ.

"పోగొట్టుకున్నాను ఒక వస్తువుని" అంది తారకం నీడ.

"దొరుకుతుందనే ఆశ ఏమన్నా వుందా ?" తారకంనీడ అస్పష్టంగా 'లేదు' అనేసి కదలకుండా వుండిపోయింది.

"మరైతే దేనికీ వెతకటం ?"

"వెతకటంలో యిక్కడే యిప్పుడే పోగొట్టుకున్నాను గదా అనే దుఃఖోపశమన కారకమైన తృప్తివుంది." అంది తారకం నీడ.

ప్రసూన నీడ జాలిగా తారకం నీడవైపు కదిలింది. ఈ రెండు నీడలూ కలుసుకున్నాక తారకం నీడ గొణిగింది -"నేను పోగొట్టుకున్న వస్తువు వల్ల నీకు నేను చుట్టాన్ని. మనకు ఆ వస్తువు పోవడంతో సంబంధం తునాతునక లయింది. ఇంకా నావైపే కదుల్తావు నే నెవరినని ?" ప్రసూన నీడ - నిదానంగా కదుల్తూ "నే నెవరిని ?" మళ్ళీ అన్నది. తారకం నీడ ముందుకూ వెనక్కూ వూగుతూ "నేను వస్తువుని పోగొట్టుకున్నాను" అంటూ ఏడవసాగింది. మొదటనుంచీ విడిగా మసుల్తాన్న ప్రసూన నీడ తారకం నీడ మీద అడ్డంగాపడి జవాబిచ్చింది. "నువ్వు పోగొట్టుకున్న వస్తువు యిలాగే వుందేమో చూడు" అంటూ.

"అవును...అచ్చంగా యిల్లాగే వుంది" అంటూ తారకంనీడ కదిలింది.

ఈ రెండు నీడలూ దగ్గరకు చేరుకున్నాయి. ఇప్పుడు ఒక్కటే నీడ కనుపిస్తోంది. లోపల్నుంచి చంటిబిడ్డ ఏడుపు వినిపిస్తోంది. ఆతృతగా అంది ప్రసూన 'బావా!' అని. తారకం తలెత్తి చూశాడు. ఒక్క ప్రసూన నిల్చున్నవైపునుంచీవచ్చే వెల్తురు తప్పితే ప్రక్కలంతా "ఎటుచూస్తే అటు చీకటి."